



„Amíg időt kapok, feladatam is van”

Interjú Turiák Ildikóval

A Bokor bázisközösségben 2005 júliusa óta alig van találkozó, ahol ne hangzana el a kérdés: „Mi van az Ildivel?” És általában akad valaki, akinek van friss híre, aki épp a napokban beszélt vele, aki elismerően és lelkesen számol be a vele való találkozásról, arról, hogy sokat kapott tőle... Kiről is van tehát szó? Turiák Ildikó 60. évében járó nyugdíjas egészségügyi laboráns, egyedülállóként gyermeket örökbefogadó, hűséges közösségi tag. Tavaly július óta tudja és tudjuk, hogy áttétes rákkal küzd. Erős és erőt adó. Az elmúlt félévben kórházi, majd otthoni ágya az őszinte és pozitív beszélgetések forrásvidéke. Egy decemberi estén kivételesen jegyzetfüzettel mentem látogatóba.

Noha mintegy 20 éve ismerjük egymást, most mégis arra kérlek, mutakozz be – általam az Olvasónak!

Ha jól számolom, éppen 40 éves a „Bokron belüli fennállásom”, valamikor ilyen adventi időben találkoztam először Gyurka bácsival. Akkor 19 éves múltam, és már három éve a Mester Margit alapította szerzetesközösséghez tartoztam.

Kanyargós út vezetett idáig: fél éves voltam, amikor szüleim elváltak, és édesapám tudni sem akart rólam. Édesanyám néhány évvel később feleségül ment egy nála 20 évvel idősebb emberhez, ebből a házasságból született az öcsém. Édesanyám mélyen vallásos emberként szerette volna egyháziilag is rendezni a házasságát. De nem hogy nem volt módja erre, hanem egy nyaralásunkkor hatalmas pofont is kapott: a szószékről hirdette a pap, hogy az elváltaknak, az újraházasodottaknak nincs helyük a templomban. Anyám karakán – és mélyen megbántott! – emberként sarkon fordult, és kivonult a templomból, s ezzel az én vallásos nevelésem is véget ért.

De megmaradt bennem valami érdeklődés a transzcendencia iránt, és gimnazistaként az iskolába menet rendszeresen betértem a templomba. Itt figyeltek fel rám az apácák, akik beszélgetni kezdtek velem. Értelmes és elkötelezett életet éltek, és ez nagyon vonzó volt. Így aztán amint leérettségiztem, csatlakoztam a közösségükhöz. Noviciátus után az egyéves fogadalmat is letettem. Magyarországon ennek a szerzetnek a tagjai néhány fős csoportokban, lakásokban éltek, és civil foglalkozásuk volt. Minden tekintetben igényesek voltak: jezsuita alaposágú szellemi-lelki életet követeltek meg, de például alapos egészségügyi kivizsgálásnak is alávetették a jelölteket, hogy egészséges, „strapa-bíró” tagjaik legyenek. Felvetődött, hogy néhányunkat „disszidáltatnak”, de ez valahogyan kiszivárogott, s ennek a '60-as évek derekán bizony rövid úton kellemetlen következményei lettek: családi veszekedésektől hajnali házkutatásig.

Orvos szerettem volna lenni; többször felvételiztem, és a végén már olyan volt a szóbeli, hogy biológiai kérdést fel sem tettek... Egyértelmű volt, hogy bármennyit tanulok, sosem fogok bekerülni az egyetemre. Idővel azt is fel kellett mérnem, hogy édesanyám nem fog tudni két gyereket taníttatni. Maradt a munka: az egészségügyben helyezkedtem el. Rövid időt dolgoztam az Onkológián, aztán a MÁV Kórházban töltöttem kb. egy

évet, utána pedig a Maros utcai rendelőben voltam nyugdíjazásomig, 36 éven keresztül. Ezt csak a GYES szakította meg, de erről majd később!

Tudom, hogy igazán szeretted a szakmádat, de az életemben a munka foglalkozás volt. A hivatásodat az emberi kapcsolatok építésében, a közösségben, a Bokorban, az apostolkodásban találtad meg.

A MÁV Kórházban ismerkedtem meg Trásy Évával, akivel mindmáig szoros baráti kapcsolatban vagyunk. [Amikor a nyáron Ildi nagyon rosszul volt, Éva szervezte a teljes baráti kör szolgálatát, s azóta is a legodaadóbb segítő. – A Szerk.] Néhány hónap után Évákhoz kaptam meghívást egy lakásszentelőre. A lakásfelújítást jórészt Bulányi György finanszírozta – Tempós fi-



zetéséből –, így aztán ő is ott volt a szűk körű ünnepségen. Évától hallottam már róla, börtönviselt múltjáról, újszerű gondolatairól. Most egy temperamentumos oroszánt ismertem meg, s azt hittem, harsogni, „ordítani” fog. De nem. Beszélgetni kezdett. Három-négy kérdést tett fel, és úgy szólított meg, hogy utána én akartam folytatni a beszélgetést. Jártam hozzá, s ő mondta, csak mondta a magáét, az akkor frissiben meglátott jézusi igazságot. Jó hallgató lehettem. Sőt, ahogyan később bevalotta, szinte idegesítően jó „alany” voltam, mert a legtöbb felis-

mert igazságára rögtön rá tudtam bólintani, mivel én is úgy gondoltam – már régen...

Ezek a beszélgetések aztán nagyot alakítottak rajtam: gondolkodóvá, tenni akaróvá változtattak, és ezt az apácák nem nézték jó szemmel. Kitéssékelték a szerzetből, a hosszabb időre szóló, ill. a végleges fogadalmat már nem tettem le, de azért meghatározó része volt az életemnek a velük való kapcsolat. De ettől kezdve a Bokor lett a szellemi és emberi közegem, bár akkor még neve sem volt ennek a társaságnak, sőt még társaság is éppen csak hogy volt... hiszen Gyurka bácsi ekkortájt kezdte megszegni börtönbeli fogadalmát, hogy egy személynél, vagy legfeljebb egy házaspárnál több emberrel egyszerre nem találkozik.

A 20-as éveidben jártál ekkor. Hogyan alakult számodra a család kérdése?

A felnevelő család – nem csupán anyám, de a tágabb rokonság is – nagyon fontos szerepet kapott az életemben. Én lettem számukra a stabil pont. Fogékony voltam erre a kihívásra, meg a szakmai felkészültségemnek is sok hasznát vették az öregek.

De már korábban, nálam hét évvel fiatalabb öcsém számára is afféle „pótanya” voltam, nyugodtabb és egészségesebb lévén, mint édesanyánk. Aztán 14 éves koromtól kezdve évtizedeken keresztül mindig voltak körülöttem ápolásra szülő betegek, haldoklók. Először itt a házban: apám nővére és a férje, aki alig két hónappal élte őt túl. Aztán apám lett beteg, és őt érettségiig ápoltam. Anyám népes családjában is mindig szükség volt „házi betegápoló nővérré”: nagyapám 97 évet élt, nagyanyám testvére meg 105-öt! Már munka mellett ápoltam két nagynénemet, akik mindketten a karjaimban haltak meg. Egyikük nagyon jó ember volt, és szépen halt meg. Azóta tudom, hogy a halál olyan, mint a születés – egy másik létre. A másikuk nehéz ember volt, de az utolsó időre őt is magunkhoz kellett vennünk, mert már magatehetetlen volt. Miután ők elmentek, anyám esett ágynak, és a következő két évben őt ápoltam. Közben a közösségben is akadt, aki mellett kitartó szolgálatra volt szükség, gondolj például Péch Lillára!

Azért nem mentél tehát férjhez, mert nem értél rá?

Nem, ennyire azért nem egyszerű a dolog! Biztosan befolyásolt, hogy édesapám eltaszított, tudni sem akart rólam. Édesanyám második házassága meg nem volt szerelmi házasság, ő mindig telis-tele volt félelemmel. Tehát igazán vonzó modellt nem láttam, sem férfi-nő kapcsolatra, sem családra.

Alakított rajtam az is, hogy kamasz koromban bizony igencsak telt – mondhatjuk akár azt, hogy túlsúlyos – voltam. Azokban az években, amikor egy lány ráébred női öntudatára, s elkezd bontogatni a szárnyait, én bizony egy nem túl vonzó tükörképet láttam, s ettől viszszahúzódó lettem.

Aztán 16 évesen, amikor a szerzetesi élet felé indultam, még úgy gondoltam, hogy a legnagyobb áldozat, amit ember az Istenért megtehet, az a szüzesség megtartása, a szerelemről és családról való lemondás. És ezt képviseltem életem nagy szerelme felé is, akivel könnyek között váltunk el. Ő belátta, nem fog tudni megintgatni az elhatározásomban, én meg támogattam abban, hogy ha már nem alapítunk családot, akkor menjen külföldre, és tanuljon.

Később meg talán tényleg nem kerestem igazán. Anyámnak volt is lelkiismeret-furdalása, hogy talán miatta maradtam egyedül. De idővel már nem a szerzetesi fogadalmam kötött, és a sok ápolásra szoruló öreg nyakába sem akarom varni a tény, hogy nem mentem férjhez. Akadt, aki szívesen feleségül vett volna, és én kosaraztam ki. Volt, akin eltöprengtem, de komollyá nem vált az ábrándozás. Sosem volt igazán erős bennem a társ iránti igény, viszont mindig élt a lelkemben a gyermek iránti vágy.

És ez a vágyad beteljesült!

Igen. Amikor a sok-sok idős, betegeskedő rokon mind kihalt mellőlem, óriási vákuumba kerültem. Furcsa módon nem megkönnyebbültem, hanem szinte kiborultam. Rövid idő alatt 15 kilót fogytam, és nem nagyon tudtam, mihez kezdjek magammal. Két dolgot fontolgattam: az egyik, hogy elmegyek Prakash-hoz Indiába, és az ő szeretetszolgálatában vállalkok részt; a másik, hogy egy gyerek felnevelésére vállalkozom. Jócskán 40 fölött jártam már, egyedülálló is voltam, tehát a szokásos szempontok szerint nem sok esélyem volt az örökbefogadásra. Mint minden lényeges dologról, úgy erről a vívódásomról is beszámoltam közösségi testvéreimnek. Alig telt el néhány hét, amikor egyikük szólt: nyílt örökbefogadással lehet egy kislányom! An-

nát édesanyám halála után egy szűk évvel a kórház csecsemőosztályáról hoztam haza. És – szerintem ezzel minden anyuka egyetért – a legigazibb, legoldottabb emberi kapcsolatom lett! Egy olyan kapcsolat, amely minden nehézségével együtt a legtöbb gyönyörűséget hozta az életembe, amely igazán feloldott, harmonikus-sá tett.

El tudom képzelni a környezeted megrökönyödését.

Így igaz. Kollégáim, közösségi testvéreim közül sokan egyszerűen nem akarták elhinni, hogy tényleg ezt akarom, és nem pusztán hirtelen fellángolás, „pillanatnyi elmezavar” ez nálam. Ők megpróbálták lebeszélni. De akik igazán ismertek, azok tudták, lebeszélhetetlen vagyok. Nem makacsságból, önfejlésből, hanem azért, mert tudtam, hogy ez az Isten akarata és ajándéka. Tudod, mindig volt bennem hajlam a misztikára. Hit a gondviselésben. És nyugalom, hogy az életem elrendeződik, ha én megteszem, ami rajtam múlik.

Például mielőtt az elmúlt nyáron beleegyeztem a műtétbe, a legfontosabb az volt számomra, hogy rendezem Anna sorsát, aki most egy négygyermekes baráti családban él. Megtettem, amit én meg tudtam tenni, a többi már a Jóistenen és a testvéreken múlik. Anna ma már ott van otthon, de mindig az én lányom marad! És még én is itt vagyok, mert most meg másféle feladataim lettek.

Ahogy hallgatlak, minden olyan egyszerűnek tűnik. Mintha problémák, gondok, feszültségek nem is léteznének!

Fontosnak tartom, hogy igyekezzünk világosan felismerni és – legalább önmagunk számára – megfogalmazni a problémáinkat. A problémáimra nem csodamódszer, mert sok ismert problémát én sem tudtam megoldani. De legalább már nem félek tőlük: nem takarom el sem a szememet, sem a problémákat, hogy nehogy látnom kelljen! Az is igaz, hogy az ember az igazi problémákat általában csak kiborulás-közelben – sőt: esetleg csak utána – veszi szemügyre! Amíg lehet, addig bizony háritunk – sajnos!

Hosszú éveikig jellemző volt a közösségre és a benne nevelődő egyénekre is az ún. „felettünk lebegő közös nevező”: egy normatелjesítési elvárás, amelynek a teljesítésére bizony még dicsérettel, elismeréssel is lehetett presszionálni. Egyáltalán nem állítom, hogy az elvárás mindig és minden ízében rossz, hiszen a felállított mérce jelenti a kihívást; különben könnyen „elkutyulódik az ember”. (Ismerjük a régi mondást: az ember vagy az életét igazítja az eszményeihez, vagy az eszményeit szállítja le a gyakorlata szintjére.) De az embernevelésben – és ebbe beleérttem az önnevelést is! – az lenne a fontos, hogy ki-ki saját maga, belső késztetésből akarja „átvinni a léce”, s ne – kizárólag! – közösségi, baráti stb. elvárásra rugaszkodjék. Mert ha aztán leverí, akkor a barátait fogja hibáztatni, és faképnél hagyni.

Erre a normatелjesítésre hadd’ meséljek egy személyes példát. Kitartó és nem könnyű munkával arra neveltem magam, hogy engem mindig mosolygósnak lássanak, én mindig segítőkész legyek, hogy személyes problémáimmal ne terheljem a környezetemet. Nem volt könnyű! Elképzelhető, hogy ezek után mennyire hideg zuhanyként ért, amikor egy közeli jó barát olvasta a fejemre, hogy a fiatal felesége idegbajt kap tőlem, mert annyira zavarónak, hazugnak tartja a viselkedésemet. Hitelesebbnek, ember-közelibbnek érezne, ha időnként kiborulnék, de legalábbis érzékelné, hogy mit hogyan kínlódom meg. Amivel könnyíteni akartam a

környezetem életét, éppen az vált nyomasztóvá! Viszont felszabadított engem magamat, hogy nem kell tökéletesnek mutatkoznom, nyugodtan vállalhatom a gondjaimat-bajaimat, netán hiányosságaimat is. Ettől persze még tudom, hogy a külső kép mindig más, mint a belső valóság, hiszen én csupán tükröződöm a másikban. De azért valóság-közelibb a sokszínű, többretegű kép, mint a hibátlannak látszó!

Vissza-visszatérően szoba kerül az önnevelés...

Az önnevelés az emberré válás lényege! Mert mindenki csak saját magát valósíthatja meg, és ehhez először önismerettel kell rendelkeznie, azután meg bizony kapaszkodnia kell felfelé! Az ember soha nincs készen!

Az önismeret mindig megmutat egy sor negatívumot is; olyasmit, ami fáj. De ha megismerem, akkor már nem félek tőle. Attól még nem szűnik meg – sőt, akár még fájni is tud! –, de már nem tud lebénítani, leblokkolni a továbbhaladás útján. Aztán az önnevelésben sokat segítenek az emberi kapcsolatok. Az, ha figyelünk a jelzésekre. Ugyanakkor persze mi is adunk jelzéseket másoknak. És azt hiszem, a kritikus tükrőtartásnál fontosabb annak az üzenetnek a sugárzása, hogy „értem a szempontjaidat”, hogy „bennem megkapaszkodhatsz”. Ez az empátia, amely nélkül meghal a kapcsolat. Mindenben van, amit becsülni lehet, aminek örülni lehet!

Divatos gondolat ma az önmegvalósítás, a „nagykorúvá válás”. Én azt tartom nagykorúnak, aki már nem mást akar utánozni. El tudja fogadni önmagát, sőt, jobbitani is akarja, de mindezt úgy, hogy a környezetét már nem bántja. Nem tesz szemrehányást a környezetének a saját bicebócaságáért, és ugyanakkor nem is „húzza föl magát” mások másságán. Az ilyen ember halkan él, mégis hat: tekintélye, súlya van. Egy életeszmenyt képvisel, amiből a másik ember annyit és úgy vesz át, amennyire és ahogyan éppen fogékony.

Az elvárásokkal, jobban mondva a presszionálással óvatosan bánnék. Viszont aggasztónak tartom, hogy ma a felettes én ellen is berzenkedünk, de saját belső „léceket” nem szokás feltenni, nem „sikk” az önnevelés. A bennünket körülvevő társadalom csak külső elvárás-telejesítésre = életszínvonal-elérésre, fogyasztásra nevel. Elismerem, hogy nem szabad túlzottan erős felettes ént kiépülni engedni, mert az meg rugalmatlanná, akár fejlődésképtelenné is tehet. De hogy ne legyenek eszményeink, amelyek felé nyújtózkodni akarunk?!

Tapasztalataim szerint a legjobb az, amikor a fiatal – de akár a fejlődni akaró felnőtt is! – időről időre megfogalmazza a vágyait, az álmait, az eszményeit. Aztán – esetleg némi segítséggel – saját maga határozza meg az oda-, vagy legalábbis az arrafelé vezető utat a maga számára. Nem kész mintákat kap és vesz át, nem mintakövetésre biztatjuk, hanem önnevelésre és „ön-növelésre”: így a sikerei is, a kudarcai is sajátjai lesznek. Vállalhatóak, mert emberiek. Lépések egy úton.

Aktivitásodat, közösségi jelenlétedet jól ismerem az elmúlt évtizedekből. Nekünk is több ízben tartottál lelki-gyakorlatos elmélkedéseket vagy előadást. Szellemi ember is vagy a sok-sok betegápolás mellett.

Ez így igaz. Mindig fontos volt, hogy világosan lássam, mi a feladatom, és azt meg is tegyem. Ettől tudom visszatekintve az egész életemet mindenestül vállalni, vállalhatónak ítélni. Azt kezdettől tudtam, hogy a „fejtagítás”, az „agyaskodás” nem elég, hanem kell mellette az emberi törődés, az őszinte és tartós odafordulás. Mindig fájlaltam, amikor a Bokorban az emberi kapcsolatok ápolását, a barátkozást „nóizitörülésnek” titulál-

ták, és lenézték, fölöslegesnek ítélték; én hamar beláttam, hogy az emberek első igénye az emberi kapcsolatokra vonatkozik, és csak második igényük az igazság ismerete. Azt is felismertem, hogy a nagyon sok kapcsolat felületességet eredményez. Így aztán kettős cél szerint alakítottam az emberi kapcsolataimat: az igazság közös keresése, felismerése és a barátság ápolása együttesen kapott szerepet. Mély meggyőződés, hogy egy átlagembernek két közösség – ahogyan mi hívjuk, egy felvevő, táplálkozó, illetve egy leadó, táplált – bőven elegendő. Ennél több közösségi szolgálatot csak megfontoltan, a család és a meglévő közösségek, barátok igényeit és teherbírását mérlegelve szabad vállalni. És kinek-kinek testre szabottan: olyasmit, amiben kiteljesedhet.

Mi egyszerre akarunk jól teljesíteni a nagycsaládban, a közösségben és a munkaerőpiacon. Erre nem láthatunk példát, és nagy nehézségek, sok feszülés és nem kevés súrlódás közepette alakítjuk az életünket. Ki így, ki úgy. Könnyebb csak az egyik vagy csak a másik szerepben „jól domborítani”, és hanyagolni a másik kettőt. És még ha sikerül is egy-egy élhető változatot kialakítani, ami az egyik embernek jó, az a másiknak nem működik.

Nagyon hosszú közösségi múlt van mögöttem, és ha most visszanezék, azt tudom mondani, hogy soha senkivel nem szakítottam. Van, aki a rendszeres csoporttalálkozókról elmaradt, de a személyes kapcsolatot máig tartjuk. És akikkel máig egy közösséget alkotunk – bő 30 éve! –, azokkal mély, személyes barátságokat ápolunk. Nálunk is mindig van tananyag, de a személyes problémák mindig előrébb valók! Persze számít, hogy az életünk lényeges eszméiben, céljaiban egyetértünk, de nem igazságkereső eszmetársak vagyunk csupán, hanem gazdag érzelmi világgal rendelkező barátok is.

A személyes kapcsolatok ápolása terén nagy segítségemre van egy adottságom: jól tudok megfigyelni, ráhangolódni. Nekem elég, hogy csak figyelek valakit egy találkozó több óráján keresztül. Talán konkrétan nem is kerül elő, hogy kit éppen mi foglalkoztat, mi bánt – mégis megérezem.

Egy érdekes kettősséggel élek: szeretem a magam igazát nagyon világosan tudni és megfogalmazni, de meg tudom érteni a másik – az enyémtől eltérő – igazát, ahhoz való makacs ragaszkodását is. Élvezem és vállalom a vitát, és ugyanakkor törekszem kompromisszum kialakítására is. De jó lenne, ha mindig csak vitáznánk, és nem veszekednénk! A veszekedés, vagy a veszekedés elkerülése érdekében való „nyelés” és



önemésztés egészen biztosan hozzájárult a testemben elburjánzó rákhoz.

No, de nem akarok a szellemi élet, a szellemi munka ellen szólni. Sőt, tapasztalatból tudom, hogy az igazság keresése és felismerése mennyire lelkesítő tud lenni! Emlékszem a Gyurka bácsi vezette analízisekre-szintézisekre. És hálás vagyok, hogy rászorított tanulmányok készítésére is: az Agoston-tanulmányok, vagy Szent Ferenc gondolatiságának fürkészése engem is sokban gazdagított. Ezekben a munkákban jó hasznát vettem történelmi érdeklődésemnek, és annak, hogy egyszerre ismertem a polgári történelemszemléletet, mely eszmék és személyiségek története, az egyháztörténelmet, mely a világ legnagyobb intézményének története, és a marxista történelemszemléletet, mely gazdasági-társadalmi szempontokat állít előtérbe. Ezzel az eszközzel vizsgáltam a múltat, a forrásokat. És így alakult ki egy messzemenően személyes, meggyőződésemmé vált Ágoston- vagy Ferenc-képem, amit persze örömmel megosztottam másokkal is.

De azért elmékedéseket mindig szívesebben írtam, mint tanulmányokat: ilyenkor sokkal több a személyesség lehetősége, amit az ember még irodalmi idézetekkel is gazdagíthat...

Meghallgatni, megérteni és elmondani, valamiért kiállni tudó énedet sokan, sokféle formában vették igénybe.

Igen; a Bokorban gyakran kerültem be a választott képviselőbe, nem egyszer delegált a közösség egyházi vagy világi hatóságokkal, testületekkel történő párbeszéd[-kísérlet]ekre. De idővel a munkahelyem is elküldött különféle fórumokra. Azután évekig intéztem ennek a nagy társasháznak az ügyes-bajos dolgait. Ez jó is volt, meg nehéz is, mert hát az ember nemcsak pénzt szed vagy kéménypucolást intéz, hanem odafigyel a lakótársaira is, azok gondjaira, és bizony így rengeteg emberi teher rakódott rám.

Térjünk még egy kicsit vissza a személyes kapcsolatokhoz! Az emberek mindig szívesen találkoztak Veled, de azt tapasztalom, hogy a betegséged óta jó néhányan szinte keresik az alkalmat, hogy Veled lehessenek! Sokak erősítője, vigasztalója, harmóniába hozója lettél az utóbbi hónapokban: nagybetegen vagy gyógyító, vigasztaló!

Ahogy már mondtam, a másik ember személye mindig fontos volt számomra. Nem csak addig, amíg meggyőztem őt a magam igazáról, amíg „elv-társammá” lett, amíg behalásztam a közösségbe. Ezt a személyes ráhangolódni-tudást mindig megéreztek és – való igaz – meg is csodálták.

Most meg mindig igazi ajándék a beszélgetés. Őszintén le tud kötni a másik problémája, és addig sem a saját bajommal vagyok elfoglalva. A júliusi műtét után annyira rosszul voltam, hogy egyszerűen csak jólesett a barátok törődése. Aztán össze akartam szedni magam, amennyire csak lehet, és akkor már én kértem, hogy például ne legyen állandóan mellettem valaki, vagy hogy aki ott van, az se segítsen, hanem engedje, hogy begyakoroljak mozdulatokat stb.

Aztán a kezelőorvosom – kérésemre – elém tette minden leletemet a rák sok áttétéről; elmondta, hogy nem javasol műtétet, hogy egyetlen fajta kemoterápiát tud felírni, de nem tudni, annak milyen hatása lesz... A következő negyedóra döntő jelentőségű volt: az egyik megnyíló út a pánik és az apátia birodalmába vezetett volna, a másik viszont egy felismeréshez juttatott: ta-

pasztalattá vált számomra, hogy egy békességből, szeretetből „szótt” védőharang alatt vagyok, hogy már más aspektusból látom az életet, az embereket, a kapcsolatokat, mint korábban. És ezt a másféle látásmódot igénylik az emberek. Ajándékként élem meg ezeket a hónapokat, de tudom, hogy feladatom van ezzel az ajándékkal. Szabadon elmondhatok mindent, mert már senki sem vághatja a fejemhez, hogy ilyen-olyan babérokra vágyok, hogy karriert építsek stb. Figyelek az emberekre – elsősorban mindenkiben arra, ami benne pozitívum! –, és különösen figyelek az emberek egymással való kapcsolataira. Úgy tapasztalom, hogy a bennem lévő szabadság és békesség, de a felszínes udvariaskodás nélküli „rámenőség” is hozzájárul ahhoz, hogy érintkezési zavarokat kezeljek. Velem ma mindenről lehet beszélni, mindenről lehet kérdezni, és én is bátran kérdezek, beszélek. Sok évvel ezelőtt ezt úgy hívtuk: intenzív érintkezés. Hát igen: intenzív is, érintkezés is. Hálás vagyok ezekért az élményekért!

Ahogy hallgatlak – és ahogyan visszaemlékszem az elmúlt évtizedekre –, úgy tűnik, mindent vállalsz az elmúlt 50 évedből, amióta nagyjából kiskamaszként öntudatra ébredtél. Talán ez is fontos eleme a harmóniád-nak.

Igen, mindent vállalok. Azt gondolom, hogy amiket tettem, amiket döntöttem, azok mindenkor helyesek voltak. Egy későbbi tudattal persze másként döntöttem volna – pl. a cölibátus kérdésében –, de mindig csak annyit lehet – és csak annyit kell! – megcsinálni, amit és amennyit az ember éppen lát. Erre ragyogó példa számomra Szent Ferenc: csupa hülyeséget csinál – például kifosztja az apja boltját, azután hozzáértés nélkül vág bele a romos templom újjáépítésébe stb. –, de mindig a mindenkori meggyőződése szerint, és „teljes erőbedobással”.

Van, amikor ez csak mindennapos, „szürke” szolgálat, és van, amikor rizikós döntéseket kell hozni. Például ma már történelem, de kb. 20 évvel ezelőtt az egészségügyben dolgozó nőkre is igényt tartott a honvédelem, nekünk is katonakönyvet osztogattak. Ekkor már egyértelműen az erőszakmentességet vallottam Jézus nyomán, így nem vettem át a katonakönyvet. Nem akartam „sumákolni”, ezért egy levélben foglaltam össze a gondolataimat, és ennek egy példányát bevitettem a rendelőintézet igazgatójának, mondván: tőlem tudja meg, hogy mi a helyzet, ne másoktól. Első pillanatban szóhoz sem jutott. Aztán másnap behívott, megköszönte az őszinteségemet, és azt mondta: igazam van. És a következő Semmelweis-napi ünnepségen én kaptam a legmagasabb jutalmat.

Az elégedetlenség, békétlenség sosem volt jellemző rám, és éppen ezért az értelmetlen lelkiismeret-furdalás, önmarcangolás sem. Az ember higgye el önmagának, hogy jól teljesített, ha teljesítette, ami tőle telt. De gondolja és imádkozza meg, hogy mi kell, hogy tőle teljen! Aztán döntsön, és azt vigye végig következetesen. Én például akkor, amikor Anna hozzám került, sok programból kimaradtam, sok felkérést elhárítottam, mert meggondoltam és megimádkoztam, hogy életemnek abban a korszakában Annáé a legtöbb időm, erőm, figyelmem. Aztán ahogyan cseperedett, úgy vettem fel újra – vissza – közösségi feladat-szálakat.

Mindig imponálóan fegyelmezett, összeszedett voltál és vagy.

Tapasztalatom, hogy a rend megtart, a feladat rendesé tesz. Nemesyszer javasolták, hogy hagyjam ott a la-

bort, éljek szabadabb időbeosztással, végezzek szellemibb munkát. Mindig ellenálltam, mert világosan felmértem: ha tudom, hogy fél 8-ra bent kell lennem a munkahelyemen, akkor bizony 6 óra körül fel kell kelni ahhoz, hogy munka előtt legyen időm magamat összeszedni, hogy a munkakezdés előtti időbe beleférjen az imádság, a szentmise, a napi feladatok átgondolása. Ha nem lenne kötött a kezdési időpont, talán csak 9 tájt bújnék ki a paplan alól, és máris három órát elvesztegettem volna.

De a munka, az állapotbeli kötelességek mellett a közösségi feladatok is mindig megtaláltak: a saját közösségeim, a Bokor nagyközösségi szolgálata, lelki gyakorlatos és lelkievetői felkérések stb. Ha kellett, szerveztem; de igazán mindig azokat a feladatokat szerettem, amelyeknek volt személyes, emberi vonatkozásuk; ahol úgy éreztem, hogy találkozni és segíteni tudok.

Közösségvezetőként, lelkievetőként, családfenntartóként, betegápolóként mindig erősnek kellett lenned. Hogyan élted meg ezt éveken-évtizedeken keresztül? Azt, hogy nincs – vagy alig-alig akad – akire támaszkodni lehet (szabad). Alig van olyan szituáció, amikor Te lehetsz az elerőtlenedett? Azt, hogy egyedül állsz a „vártán”, és bár magasra jutottál, de itt „kevés az oxigén”?

Az, hogy mindig erősnek kellett lennem, bizonyos szempontból jó volt, mert tartást adott. Ahogy az influenzás anyuka sem vonul el a betegágyba, amikor egykét-három influenzás van még rajta kívül a családban; valahogy győzi.

De való igaz, hogy amikor senki sem látta, bizony sokszor kiborultam. Fegyelmezett életfelfogásunk komoly hiányosságának tartom, hogy nincsenek feszültség-levezető mechanizmusaink, és még ha lenne is indíttatásunk-elképzelésünk rá, akkor meg általában nincs belső „engedélyünk”: nem illik, nem szabad, mit fognak szólni, nem ilyennek ismernek... Így aztán tartjuk magunkat, és mi magunk is elvárás-közvetítőkké válunk: tartsd magad, légy fegyelmezett stb.!

Elengedhetetlennek gondolom, hogy szert tegyünk némi pszichológiai műveltségre, hogy ismerjük, és kezelni tudjuk a saját belső világunkat, érteni tudjuk és meg tudjuk válaszolni környezetünk lelki folyamatait. A kellemeset és a jót éppúgy, mint a nehezen elviselhető és a rosszat.

Ahogy egy teljesen normális családban is kialakul időnként feszültség, amelyet kezelni, feloldani és/vagy levezetni kell, úgy igenis keletkezik feszültség minden emberi kapcsolatban, barátságban, közösségben is. Van, amikor tényleg a hallgatás, akár az elfojtás a megoldás – legalábbis rövid távon. De ha a másik felé nem tudom „lejátszani a meccset”, akkor nekem magamnak kell megkeresnem, megtalálnom az oldást és oldódást. Bizony tudom, hogy a rákos daganataim burjánzása is éppen a sok „feszültség-elnyelés” következménye.

Tapasztalaton alapuló meggyőződésemm lett, hogy sok-sok érzelmi-empatikus szállal kell átszóni emberi kapcsolatainkat, mert ezek nélkül a racionalitás medrében „megfagy a szívünk”. Ha gazdag az érzelmi szövet, akkor az elbíri a feszültséget és kritikát is, mert a pillanatnyi negatívum jó emlékekbe ágyazott, és él a jobb jövő reménye is. Intenzív érzelmi kapcsolatok nélkül meg tudunk ugyan halni a közös ügyért a barikádon, de egy pohár jó bort már nem tudunk együtt meginni egy

békés nyári alkonyon! Szerencsére azért akadtak borozni-lazítani tudó barátaim is!

Mindig szerényen éltél: az egészségügy egyik rendszerben sem túlffinanszírozott szféra. Ebből a szerény jövedelemből még sokaknak kellett támogatást biztosítanod: előbb az öregeidnek, aztán Annának, nem is szólva a karitatív adakozásról. Emlékszem, amikor nevetve újságoltad, hogy nyugdíjasként „nagyobb lábon” élhatsz, mint korábban, mert végre egy sor kedvezményre vagy jogosult.

Mindig beosztással kellett élnem, ez igaz. De ezt gyermekkoromtól kezdve megtanultam: személyes tapasztalatom, hogy milyen éhezni, hogy mi van akkor, ha nem tudjuk befizetni a villanyszámlát stb. Máig emlékszem a szlogenre: „A foltos nem szegény, a rongyos a szegény!”

Aztán a szegénység-szerénység tudatos vállalását erősítette a szerzetesi gondolkodás is, és később a jézusi adaseszmény, amely ugyancsak szerény életkörülményekhez vezet. Nem elszenvadni kell az anyagi korlátozottságot, hanem élni vele! Önfegyelmel és céltudatossággal dönteni, hogy mi fontos, és mi nem.

Számomra egyértelmű, hogy korunk és környezetünk legégetőbb problémája ma a szegénység. A társadalmi-gazdasági olló hihetetlenül szélesre nyílt, és emellett nem mehetünk el szó nélkül. A nyáron sokat töprengtem azon, hogy mit tehetnénk ezen a téren, ha egyszer úgy tűnik, hogy az ismételt felvetett kommunikatív ötletre, teljes vagyonszerzésre nincs fogékonyság körünkben – legalábbis egyelőre. Javaslatként a következőkre jutottam: „Első lépésben térképezzük fel a magyarországi egy főre jutó átlagjövedelmet. Azután minden közösségnek szavaznia kellene arról, hogy ők vállalnák, hogy jövedelmükből csak annyit használnának fel, tartanának meg, amennyi ez az egy főre jutó átlag. Szavaznának továbbá arról, hogy a többit egy közös kasszába tennék. Az így befolyt összegből esetleg első lépésben ki lehetne egészíteni azok jövedelmét, akiknek a jövedelme a magyar átlag alatt maradt. A további felhasználási célokról közösen lehetne dönteni... Ez elindítaná egyrészt a Bokron belüli jövedelem-különbségek megszüntetését, másrészt az osztozást.” Hogy naiv vagyok – lehet. Hogy könnyen beszél az, aki az átlagjövedelem alatt él, mert így csak kaphat – lehet. De valahol el kell kezdeni. És tudjuk, mindig az első lépések a legnehezebbek!

Az emberekre figyélés, a segítség, a közösségi szolgálat mind energia-igényes tevékenység. Honnan jön hozzá az erő?

Mondtam már, hogy alapvetően misztikus alapállású vagyok. A szerzetesként előírt napi egy órás adoráció nekem sosem okozott gondot, sőt! Tudom és tapasztalom, hogy időt kell hagynom arra, hogy megszólaljon bennem az Isten. Ez több annál, mint egyszerűen csendben lenni, nem is szólva arról, amíg én beszélem tele a csendet...! Aztán évek, évtizedek múltán ez már nem is igazán időigényes – bár időm most éppen bőven van! –, mert Isten bennem van, állandóan jelen van. Erős belső kontaktust tartunk egymással: Isten és én!

A másik erőt adó tényező a bizonyosság, hogy mikor mi a feladatom, hogy mikor mi való az első helyre. És ami éppen oda való, azt teljes erővel végzem: legyen az a lányom, egy közösségi program vagy egy személyes beszélgetés. Ami a feladatom, ahhoz erőt is kapok. És amíg időt kapok, addig feladatom is van.

Schanda Beáta